

Onberekenbaarheid Trump baart grote zorgen

‘De economische plannen van de Amerikaanse president Donald Trump zijn niet alleen onzinnig, maar worden ook op wispelturige wijze uitonderhandeld. Dat leidt tot economische chaos en schaadt diplomatieke relaties. De situatie is nu al ernstig en zal vermoedelijk verder verslechteren, al is het door de huidige chaos onmogelijk te voorspellen hoe ver dat zal gaan.’

Door Joost van Mierlo

Dit zijn woorden van de Nederlandse econoom Stan Veuger, sinds 2012 actief bij de Amerikaanse denktank American Enterprise Institute. In april van dit jaar haalde hij het Amerikaanse nationale nieuws als een van de twee auteurs van een artikel dat gehakt maakte van de tarief-oorlog die Trump enkele dagen eerder had ontketend.

De redeneringen achter de ‘wederkerige’ tarieven van de regering-Trump waren door velen al als onzinnig bestempeld. Veuger en zijn collega Kevin Corinth maakten duidelijk dat zelfs als men de gebruikte formule zou accepteren, deze volkomen verkeerd was toegepast. Als de cijfers juist waren zijn verwerkt, hadden de voorgestelde tarieven bijna vier keer zo laag uit moeten vallen.

Hoe kijkt u terug op de aankondiging van die tarieven?

‘De aankondiging van de tarieven kwam in april als een schok voor de rest van de wereld. In de Verenigde Staten was de schok minder groot. Twee maanden ervoor had Trump immers al duidelijk gemaakt dat hij Canada en Mexico met tarieven zou aanpakken. Dat zijn landen waar de VS al ruim dertig jaar een vrijhandelsverdrag mee heeft. Hierdoor zijn hele sectoren, zoals de auto-industrie, volledig geïntegreerd. Maar Trump haalde daar plotsklaps een flinke streep doorheen.

Op Liberation Day, zoals de dag werd genoemd waarop de tarieven werden aangekondigd, was de klap

desondanks groter dan verwacht. De aangekondigde tarieven waren hoger dan waarop mensen hadden gerekend.’

Wat deugt er, los van de rekenfout, niet aan de tarieven?

‘Er kwam al snel kritiek. Niet alleen van wetenschappers, maar ook van mensen in zijn eigen regering. Je moet naar mijn gevoel een onderscheid maken tussen de inhoud van het tarievenplan en het proces waarlangs het werd aangekondigd. De inhoud is gebaseerd op een denkfout, namelijk dat een handelstekort hetzelfde is als een verlies. Dat is natuurlijk onzinnig. Er zijn tal van goede redenen waarom een land een handelstekort kan hebben met een ander land.

Het proces was daarnaast erg chaotisch. De belangrijkste economische adviseurs waren niet betrokken bij de uiteindelijke beslissing. Toen op de dag van invoering besloten werd dat het invoeren negentig dagen zou worden uitgesteld, wist de officiële handelsvertegenwoordiger van de VS, die op dat moment juist bij een hoorzitting in het Congres aanwezig was, daar niets van.

Dat soort chaos kom je bij andere Amerikaanse regeringen niet tegen, zelfs niet bij de eerste regering Trump.’

Tal van landen reageerden op verschillende manieren op de tarieven. Het

‘De kritiek binnen de eigen partij zal heviger worden naarmate de midterm-verkiezingen van eind volgend jaar dichterbij komen.’

CV

Stan Veuger

Stan Veuger studeerde Bedrijfskunde aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en Spaanse Taal- en Letterkunde aan de Universiteit van Utrecht. Hij promoveerde in 2012 aan Harvard University. Hij is sinds 2012 werkzaam voor het American Enterprise Institute in Washington. Veuger publiceerde samen met Michael Strain in 2016 het boek 'Economic Freedom and Human Flourishing'. Hij doceerde de afgelopen jaren onder andere aan Harvard University en is een veelgevraagde commentator in Amerikaanse media als CNN en The New York Times.

Verenigd Koninkrijk drong al snel aan op een verdrag, terwijl Canada en China zich veel assertiever opstelden. Hoe kijkt u ertegenaan en wat is wijsheid?

'Ideaal zou zijn als alle handelspartners van de VS een blok zouden vormen en zouden zeggen: 'Zo gedraag je je niet! We gaan niet onderhandelen tot je alle tarieven terugbrengt tot waar ze stonden en je je gewoon aan de regels houdt.'

Maar dat is niet gebeurd. Het Verenigd Koninkrijk klopte zichzelf op de borst als het land dat als eerste een handelsakkoord had gesloten. Het was daar volgens de verhalen toe in staat omdat Trump een officieel staatsbezoek werd aangeboden. China en Canada zijn voorbeelden van landen die een hardere lijn kozen. Het is moeilijk om te zeggen wat wijsheid is. Dat heeft vooral te maken met de onberekenbaarheid van Trump. Niemand kan voorspellen wat hij zal gaan doen.'

Is dat een bewuste strategie?

'Ik denk dat de echte drijfveer achter de onderhandelingen van Trump, als je ze zo kunt noemen, is dat hij geen gezichtsverlies wil lijden. Hij is natuurlijk een bijzonder ijdele man die erg overtuigd is van zichzelf. Voor de meeste andere wereldleiders is dat minder duidelijk. Het meest treffende voorbeeld is de invoering van de 'wederkerige' tarieven die, binnen veertien uur nadat ze in zouden gaan, weer werden opgeheven. De Amerikanen noemen investeringsstrategieën die op dat soort ommekeer gebaseerd zijn, de TACO-strategie, waarbij TACO staat voor 'Trump Always Chickens Out.'

Dat lijkt me de ultieme vorm van gezichtsverlies.

'Ja, dat is zo, maar Trump zelf presenteert het iedere keer weer als een strategische keuze of als een baanbrekende nieuwe 'deal'.

Naast wat Trump Liberation Day noemde was er ook de 'Big Beautiful Bill'. Wat vindt u daarvan?

'Het is op meerdere vlakken teleurstellende wetgeving. Het verankert voorlopig enorme begrotingstekorten van zo'n 7%, maakt het Amerikaanse belastingbeleid ingewikkelder, met allerlei nieuwe voordelen voor bijvoorbeeld werknemers die fooien ontvangen en voor senioren, en gaat ook voor een enorme expansie van de deportatiebureaucratie zorgen. Er gaan tientallen miljarden naar nieuwe detentiefaciliteiten en naar de opsporingsdienst ICE.'

De onberekenbaarheid van de president van een economische grootmacht zou economische gevolgen moeten hebben. Daar zie je echter niet veel van. De belangrijkste beurskoersen zijn hersteld sinds de onrust na de aankondiging van de tarieven. Hoe kan dat?

'Je zag al snel na het aantreden van Trump dat het consumentenvertrouwen en het producentenvertrouwen aanzienlijk verminderden. Inmiddels zie je dat de economische groei ook fors achteruit is gedaan: van 2,8% vorig jaar naar 1,2% op jaarbasis in de eerste helft van dit jaar. Er worden ook veel minder banen gecreëerd, ten dele door nieuwe immigratierestricties, maar ook door het handelsbeleid en dergelijke. In peilingen zie je nu dat Amerikanen veel kritiek hebben op het economisch beleid van >

'De echte drijfveer achter de onderhandelingen van Trump is dat hij geen gezichtsverlies wil lijden.'

‘Ik denk dat Trump zijn kritiek op Powell vooral ziet als een manier om iemand anders de schuld te geven als de economische resultaten te wensen overlaten.’

Trump. Dat is heel anders dan in zijn eerste termijn.

Er is ook inmiddels wel wat kritiek binnen zijn eigen partij. Ik denk zelf dat deze kritiek heviger zal worden naarmate de midterm-verkiezingen van eind volgend jaar dichterbij komen. Als Republikeinen zich zorgen gaan maken of ze wel herkozen zullen worden, zullen ze zich van Trump willen distantiëren.’

Voorlopig regeert Trump nog met ijzeren hand. Dat bleek bijvoorbeeld bij het recente ontslag van de voorzitter van het Amerikaanse Centrale Bureau van Statistiek. Hoe zorgelijk is dat?

‘Het is een bijzonder slecht teken, één van de vele deze afgelopen maanden. De enige reden voor het ontslag van Erika McEntarfer was dat Trump ontevreden was over het lage aantal banen dat de afgelopen maanden gecreëerd is. Dat is grotendeels te wijten aan zijn eigen bar slechte economisch beleid, maar hij heeft besloten de boodschapper de schuld te geven.

Hij heeft McEntarfer vervangen door een volstrekt ongeschikte loyalist. Er was hoop dat Trump zou kiezen voor een betrouwbare persoon met relevante ervaring die niet al te partijdig zou zijn. De gekozen nieuwe bewindvoerder E.J. Antoni is het tegenovergestelde van dit alles. Zelfs mensen die nog enige sympathie hebben voor het economisch beleid van Trump denken dat hij ongeschikt is. De vraag is nu of hij erin slaagt de publicatie van gegevens over de arbeidsmarkt of over inflatie te manipuleren.’

Trump blijft kritiek leveren op de onafhankelijke Federal Reserve, die volgens hem veel te traag is met het verlagen van de rente. Vooral Fed-voorzitter Jerome Powell heeft het zwaar te verduren. Hoe kijkt u daartegenaan?

‘De Fed lijkt zich er niet te veel van aan te trekken. Powell zit er in ieder geval nog tot mei volgend jaar. Zelfs als Trump een andere voorzitter zou benoemen, wil dat nog niet zeggen dat het beleid van de Fed direct zal veranderen. De voorzitter heeft slechts één stem binnen het comité dat besluit over renteveranderingen. Het is weliswaar een belangrijke stem, maar de meerderheid beslist.

Zelf denk ik dat Trump zijn kritiek op Powell vooral ziet als een manier om iemand anders de schuld te geven als de economische resultaten te wensen overlaten. Zo

bezien komt de aanwezigheid van Powell hem misschien wel heel erg goed uit en hoeft hij helemaal niet weg.’

Internationaal gezien lijkt Trump meer sympathie te hebben voor agressors als Rusland en in zekere zin ook Israël. Wat betekent dit voor Taiwan?

‘Er zijn Amerikaanse stemmen die beweren dat Trump de oorlog in Oekraïne wil beslechten met een gunstige deal voor Poetin, zodat hij zijn aandacht volledig kan richten op China. Ik vind dat niet erg geloofwaardig. Waarom zou Taiwan denken dat de Verenigde Staten hen zal helpen als dat land Oekraïne laat vallen?

Het is een heel lastige kwestie. Persoonlijk denk ik dat het niet waarschijnlijk is dat Trump Amerikaanse manschappen naar Taiwan zal sturen, een land dat de Verenigde Staten niet eens officieel heeft erkend. Maar het is mogelijk dat hij het nalaten hiervan zou zien als een vorm van gezichtsverlies. En dat dient natuurlijk te worden voorkomen.

Het blijft een onduidelijke kwestie voor mij. De slag om Taiwan zal waarschijnlijk beginnen met een blokkade op zee. Ik zie Amerikaanse boten geen Chinese schepen aanvallen. Maar er is ook een scenario mogelijk vergelijkbaar met toen de Britten een verdrag over Hongkong sloten. Onze beste hoop is dat de status quo deze termijn van Trump overleeft.’

Afsluitend, wat ziet u als de hoogte- en dieptepunten van ruim een half jaar Trump?

‘De dieptepunten zijn vooral de binnenlandse aanvallen op de rechtsstaat. Denk aan de manier waarop hij advocatenkantoren en universiteiten onder druk heeft gezet en aan de ontvoering van immigranten. Dat is allemaal hoogst bedenkelijk. Het hoogtepunt is wat mij betreft dat hij de tarieven die hij aankondigde binnen veertien uur nadat ze in werking traden weer introk. Maar dat is natuurlijk eigenlijk ook een dieptepunt.’ ■